

Forslag til læreplaner for:

Studieforberedende utdanningsprogram for idrett og friluftslivsfag: Friluftslivsfag

Felles programfag (alle fag 5 t uke)	VG 1	VG 2	VG 3
Friluftslivslære 1, 2 og 3	140	140	140
Folkehelse og friluftsliv 1 og 2		140	140
Turledelse og veiledning			140

Valgfrie programfag (alle fag 5 t uke)	VG 1	VG 2	VG 3
Friluftsliv ressurs 1, 2 og 3	140	140	140
Friluftsliv aktiv 1, 2 og 3	140	140	140

Total fag og timefordeling for utdanningsprogrammet, framkommer i vedlagt oversikt.

Grunnleggende ferdigheter i utdanningsprogrammet

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I friluftslivsfag forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i friluftslivsfag innebærer å formulere spørsmål, delta i meningsutveksling, debatter og diskusjoner, gjengi fakta og forklare årsakssammenhenger. Videre handler det om å beskrive og forklare teknikker, ferdigheter, opplevelser og erfaringer i friluftsliv, og anvende aktuell terminologi for å utvikle kommunikative ferdigheter. Disse ferdighetene omfatter også å guide, forklare, instruere, veilede, oppmuntre, gi tilbakemelding, gi muntlige beskjeder og gjøre muntlige henvendelser og forespørsler.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i friluftslivsfag innebærer å utarbeide turbeskrivelser, turguider og formulere tekster knyttet til friluftslivslovgivning, historie og filosofi. Videre handler det om å skrive ulike typer tekster til bruk ved muntlig framføring og presentasjon. Det omfatter også å lage skriftlige forespørsler, henvendelser og å skrive referat fra møter og turer.

Å kunne lese i friluftslivsfag innebærer å forstå ulike former for faglitteratur, skjønnlitteratur, aviser, offentlige dokumenter, andre skriftlige kilder og databasert informasjon som handler om fagområdene innenfor utdanningsprogrammet.

Å kunne regne i friluftslivsfag innebærer å måle, beregne og lage tabeller, diagrammer og grafiske framstillinger for å visualisere aktuelle tema knyttet til for eksempel energiforbruk, nedkjøling, oppvarming mm. Ved bruk av kart, kompass og GPS handler det om å beregne deviasjon, vinkler, tid, avstand og høydeforskjeller, samt enkle beregninger knyttet til navigering etter himmellegemer. Det omfatter også å tolke tabeller, diagrammer og grafiske framstillinger knyttet til snø, is, vann, strøm, tidevann, vær og føre.

Å kunne bruke digitale verktøy i friluftslivsfag innebærer å bruke PC, GPS og andre elektroniske instrumenter til arbeid med turplanlegging og gjennomføring, og å bruke andre digitale verktøy for å framskaffe, dokumentere og presentere data fra turforberedelse og turgjennomføring/evaluering. Det omfatter også bruk av kilder og innhenting av informasjon fra ulike databaser, bruk av digitale kart og turplanleggere og dekningskart. I tillegg er bruk og redigering av videoopptak og digitale bilder i formidlingen av friluftsliv, sentralt.

LÆREPLAN I FRILUFTSLIVSLÆRE 1, 2 OG 3 - FELLES PROGRAMFAG

Formål

Friluftsliv er en sentral del av vår nasjonale arv og kultur. Friluftsliv har stått og står sentralt i vår norske identitet. Aktiviteten er i seg selv viktig for folks helse, stedstilhørighet og livskvalitet.

Friluftslivslære skal utvikle basisferdighetene i friluftslivet. Gjennom programfaget skal eleven lære de rammene som er lagt for utøvelse av friluftsliv både når det gjelder lover og regler, sosiale normer og naturens tålegrenser. De skal reflektere over de endringene som skjer i utøvelsen av friluftsliv og årsakene bak. Programfaget skal bevisstgjøre elevene i den betydningen og innvirkningen friluftsliv har i et miljø- og samfunnsperspektiv.

Naturopplevelse er viktig i friluftslivet. Opplevelsesbasert læring er derfor sentralt. Praksis, refleksjonsnotater og vurdering av egen utvikling skal bidra til å oppfylle formålet med programfaget.

Struktur

Programfaget er strukturert i tre hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Fag	Hovedområder		
Friluftslivslære 1	Turferdigheter	Naturkunnskap	Kulturkunnskap
Friluftslivslære 2	Turferdigheter	Naturkunnskap	Kulturkunnskap
Friluftslivslære 3	Turferdigheter	Naturkunnskap	Kulturkunnskap

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Friluftslivslære 1: 140 årstimer
 Friluftslivslære 2: 140 årstimer
 Friluftslivslære 3: 140 årstimer

Hovedområder

Friluftslivslære 1, 2 og 3

Turferdigheter

Hovedområdet omfatter praktiske ferdigheter knyttet til det å være ute og utøve ulike former for friluftsliv i ulike naturmiljøer til forskjellige årstider.

Naturkunnskap

Hovedområdet omfatter naturkunnskap, bevisstgjøring omkring miljøpåvirkning, miljøendringer og kunnskap som en tilegner seg ved å være til stede i natur og naturvennlig ferdsel.

Kulturkunnskap

Hovedområdet omfatter kulturkunnskap, organisering av friluftslivet og regelverk knyttet til dette. Hovedområdet skal bidra til bevisstgjøring av den kulturelle basisen i norsk friluftslivstradisjon.

Kompetansemål

Friluftslivslære 1

Turferdigheter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vise ferdigheter i ulike umotoriserte ferdselsformer i natur både sommer- og vinter
- planlegge, gjennomføre og vurdere turer på barmark og snø/is med overnattinger ute
- velge og tilberede mat som er hensiktsmessig på ulike turer
- vise ferdigheter i bruk av ulike varmekilder og gjøre rede for ulike måter å lage varme på ut fra brenselstype og kvalitet
- behandle og gjøre rede for bruken av tau og hensiktsmessige knuter
- behandle og vedlikeholde redskap og utstyr
- bruke og vurdere betydningen av hensiktsmessig bekledning for ulike typer friluftsliv
- praktisere og vurdere skadeforebygging og sikkerhet
- praktisere førstehjelp og livreddende ferdigheter i tilknytning til friluftsliv

Naturkunnskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjenkjenne og navngi vanlige planter, sopp og dyr i naturen eleven ferdes i
- gjenkjenne og navngi viktige naturtyper i de områdene eleven ferdes i
- bruke og vurdere naturen som matkilde
- tolke og gjøre nytte av de mest alminnelige varsler i naturen

Kulturkunnskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for ulike kulturelle retninger i friluftslivstradisjonen i Norge
- gjøre rede for og praktisere de bestemmelsene som regulerer utøvelsen av friluftsliv
- drøfte hvordan utøvelsen av friluftsliv kan påvirkes av sosiale og kulturelle forskjeller
- gjøre rede for betydning av og opphavet til utvalgte stedsnavn i området der eleven ferdes

Friluftslivslære 2

Turferdigheter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vurdere og praktisere veivalg ved utøvelse av ulike umotoriserte ferdselsformer i natur under normale forhold både sommer og vinter
- planlegge, gjennomføre og vurdere turer med overnatting ute knyttet til lokal kultur- eller friluftslivstradisjon
- planlegge, gjennomføre og vurdere en tur på sjø, vann eller vassdrag med overnattinger ute
- bygge og overnatte i bivuakk /nødly ute sommer og vinter
- bruke og vurdere hensiktsmessig utstyr for ulike typer friluftsliv
- bruke og forklare hensikten med ulike redskap for overlevelse ute
- lage enkelt utstyr som skal brukes i friluftsliv
- praktisere kameratredning, førstehjelp og livredning i tilknytning til det friluftslivet eleven utøver

Naturkunnskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- observere, beskrive og navngi landskapsformer og vurdere hvilke prosesser som har ført til formene der eleven ferdes
- forklare sentrale meteorologiske begrep, fenomen og tegn og tolke og bruke disse knyttet til utøvelse av friluftsliv
- beskrive forskjellige skredtyper og drøfte årsaker til skred
- gjøre rede for naturendringer og miljøutfordringer i de områdene eleven ferdes i

Kulturkunnskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for offentlige etater og politiske organer som er sentrale i friluftslivsarbeidet
- forklare hvordan frivillige friluftslivsorganisasjoner blir organisert og ledet på ulike nivå
- drøfte hvordan utviklingen i samfunnet påvirker mulighetene for å utøve friluftsliv
- drøfte hvordan aktuelle tiltak og planer påvirker muligheten til å utøve friluftsliv
- drøfte hvordan utøvelsen av friluftsliv påvirkes av kjønn, ulike etniske, kulturelle, sosiale og økonomiske faktorer

Friluftslivslære 3

Turferdigheter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vurdere og praktisere veivalg ved utøvelse av umotoriserte ferdselsformer i natur under krevende forhold i valgt sommer- og vinteraktivitet
- planlegge, gjennomføre, veilede og vurdere en tur med overnattinger med naturen som tak
- gjøre rede for, bruke og vedlikeholde utstyr som er sentralt i valgt sommer- og vinteraktivitet
- gjøre rede for og forholde seg til sentrale sikkerhetsfaktorer i valgt sommer- og vinteraktivitet
- orientere med kart og kompass i mørket eller dårlig sikt
- praktisere og begrunne kameratredning, førstehjelp og livredning knyttet til valgt aktivitet

Naturkunnskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive naturlandskap og forskjellige kulturlandskap og forklare sammenhenger og forskjeller mellom dem
- drøfte hvordan utøvelse av friluftsliv påvirker holdninger til natur- og miljøvern
- vurdere sårbarheten til ulike naturtyper ved utøvelse av friluftsliv i de områdene eleven ferdes
- drøfte hvordan utøvelse av friluftsliv belaster miljøet
- gjøre rede for hvordan natur- og miljøendringer påvirker utøvelsen av friluftsliv
- gjøre rede for planter, sopp og dyr som kan brukes som matkilde i en nødsituasjon

Kulturkunnskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for grunnleggende elementer i økofilosofien og sammenhengen mellom økofilosofi og friluftsliv
- drøfte aktuelle friluftslivspolitiske tema
- drøfte forholdet mellom friluftsliv, marked, massemedier, og reflektere over hvordan dette endrer friluftslivet
- drøfte hvilken mening og verdi friluftsliv uttrykker for den enkelte og for samfunnet
- gjøre rede for historien til og utvikling i valgte sommer- og vinteraktiviteter

Vurdering

Friluftslivslære programfag

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Fag	Ordning
Friluftslivslære 1	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Friluftslivslære 2	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Friluftslivslære 3	Elevene skal ha en standpunktkarakter

Eksamen for elever

Fag	Ordning
Friluftslivslære 1	Elevene skal ikke opp til eksamen
Friluftslivslære 2	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt
Friluftslivslære 3	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

Eksamen for privatister

Fag	Ordning
Friluftslivslære 1	Det er ingen privatistordning
Friluftslivslære 2	Det er ingen privatistordning
Friluftslivslære 3	Det er ingen privatistordning

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringslova.

LÆREPLAN I FOLKEHELSE OG FRILUFTSLIV 1 OG 2- FELLES PROGRAMFAG

Formål

Friluftsliv gir avkobling, gode opplevelser og mosjon. Det utøves regelmessig og av store deler av befolkningen. Friluftsliv er derfor et svært viktig virkemiddel i et målrettet folkehelsearbeid.

Folkehelse og friluftsliv skal gi eleven kunnskap om hvordan friluftsliv kan brukes og videreutvikles for å øke aktivitetsnivået og bedre den fysiske og psykiske helsen i befolkningen. I dette perspektivet vil lavterskel aktivitetstilbud, ulike fysiske tilretteleggingstiltak og universell utforming i nærmiljøet stå sentralt. I programfaget skal det legges vekt på hvordan en kan arbeide målrettet mot utsatte grupper.

En blanding av teoretisk kunnskap og praktisk erfaring skal gi et grunnlag for å forstå utfordringene og rette inn friluftslivstiltak som gir bedre psykisk og fysisk helse i befolkningen.

Struktur

Programfaget er strukturert i to hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Fag	Hovedområder	
Folkehelse og friluftsliv 1	Folkehelse	Tilrettelegging og aktivitetsledelse
Folkehelse og friluftsliv 2	Folkehelse	Tilrettelegging og aktivitetsledelse

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Folkehelse og friluftsliv 1: 140 årstimer

Folkehelse og friluftsliv 2: 140 årstimer

Hovedområder

Folkehelse og friluftsliv 1 og 2

Folkehelse

Hovedområdet omfatter kunnskap om sammenhenger mellom helse og aktivitet generelt og friluftsliv spesielt. Målrettet arbeid mot konkrete målgrupper står sentralt.

Tilrettelegging og aktivitetsledelse

Hovedområdet omfatter praktiske ferdigheter knyttet til det å være ute og utøve ulike former for lek og friluftsliv i nærmiljøet til forskjellige årstider i ulike miljø. Det omfatter kunnskap og praktisk gjennomføring av ulike former for tilrettelegging for aktivitet, med fokus på universell utforming og sikkerhet. Hovedområdet omfatter i tillegg kunnskap og ferdigheter i å utarbeide og formidle informasjon. Faget skal bidra med kunnskap og gi elevene mulighet til å utvikle ferdigheter i aktivitetsledelse knyttet til lavterskel friluftslivstilbud i nærmiljøet.

Kompetansemål

Folkehelse og friluftsliv 1

Folkehelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for folkehelseutfordringer i den industrialiserte verden
- gjøre rede for forskjeller i folkehelse i befolkningen med utgangspunkt i alder og kjønn samt sosial, økonomisk og etnisk bakgrunn
- drøfte sammenhenger mellom levesett, organiseringen av samfunnet og folkehelseutfordringer
- drøfte bruken av friluftsliv som virkemiddel i folkehelsearbeidet

Tilrettelegging og aktivitetsledelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og vurdere lekbaserte aktiviteter knyttet til ulike årstider for barn og ungdom i nærmiljøet
- vurdere tilpassing av aktivitetene for ulike funksjonsnivå hos barn og ungdom
- planlegge, tilrettelegge og vurdere en naturlekeplass i tråd med gjeldende regelverk
- formidle betydningen av fysisk aktivitet til barn og ungdom
- lage og vurdere et informasjonsopplegg til barn og ungdom om friluftsliv og fysisk aktivitet
- gjøre rede for prinsippene bak universell utforming

Folkehelse og friluftsliv 2

Folkehelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøft spesielle folkehelseutfordringer i aktuelle grupper i befolkningen
- drøfte hvordan man kan drive helsefremmende arbeid rettet mot ulike grupper i befolkningen
- gjøre rede for trender i utviklingen av fysisk aktivitet i samfunnet og årsaker til endringer
- drøfte sammenhenger mellom friluftsliv, livskvalitet og helse

Tilrettelegging og aktivitetsledelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og vurdere aktiviteter i ulike naturtyper for aktuelle grupper i befolkningen
- vurdere tilpasning av aktivitetene for ulike funksjonsnivå
- kartlegge og påpeke utfordringer knyttet til tilgjengelighet for alle i friluftslivsanlegg
- drøfte utfordringer knyttet til universell utforming og miljøvennlig tilrettelegging
- planlegge, gjennomføre og vurdere en målrettet aktivitetsdag for valgt gruppe
- lage og vurdere et informasjonsopplegg til valgt gruppe for å motivere til relevante friluftslivsaktiviteter

Vurdering

Folkehelse og friluftsliv programfag

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Fag	Ordning
Folkehelse og friluftsliv 1	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Folkehelse og friluftsliv 2	Elevene skal ha en standpunktkarakter

Eksamen for elever

Fag	Ordning
-----	---------

Folkehelse og friluftsliv 1	Elevene kan trekkes ut til en skriftlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt
Folkehelse og friluftsliv 2	Elevene kan trekkes ut til en skriftlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

Eksamen for privatister

Fag	Ordning
Folkehelse og friluftsliv 1	Det er ingen privatistordning
Folkehelse og friluftsliv 2	Det er ingen privatistordning

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringslova.

LÆREPLAN I TURLEDELSE OG VEILEDNING - FELLES PROGRAMFAG

Formål

Gode veiledere og turledere er av stor betydning for rekruttering, læring og næringsmessig utnyttelse av friluftsliv. Organisert og kommersialisert friluftsliv får stadig sterkere fokus. Det krever kunnskap og ferdigheter å ta del i dette.

Opplæringen i *Turledelse og veiledning* skal fremme elevens forutsetninger for å organisere, planlegge, lede og vurdere friluftslivsaktivitet for grupper eller enkeltindivider med ulike forutsetninger innenfor rammen av sosial, kulturell og økologisk bærekraft. Programfaget skal fokusere på ulike pedagogiske metoder og utøvelse av friluftsliv både i kommersiell og ikke-kommersiell sammenheng. Gjennom programfaget skal eleven lære å jobbe i et flerkulturelt samfunn og få forståelse for andre kulturer. Opplæringen skal stimulere pågangsmot og entreprenørskap.

Teoretisk kunnskap, praktisk erfaring og refleksjon skal fremme elevens grunnlag til å fungere som gode og trygge veiledere og turledere. Programfaget skal utvikle elevenes evne til samarbeid. Evnen til å vise respekt, lojalitet og ta ansvar skal utvikles. Veiledning og tilbakemelding fra deltakere er sentralt for elevenes ferdighetsutvikling.

Struktur

Programfaget er strukturert i to hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Fag	Hovedområder	
Turledelse og veiledning	Tur- og veilederrollen	Turledelse og veiledning i praksis

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Turledelse og veiledningslære: 140 årstimer

Hovedområder

Turledelse og veiledning

Tur- og veilederrollen

Hovedområdet omfatter kunnskap knyttet til å utøve turleder- og veilederrollen, kommunikasjon og samspill, sentrale metoder og prinsipper for ledelse, instruksjon og veiledning, samt administrasjon og grunnleggende forståelse for kommersialisering av opplevelsesprodukter.

Turledelse og veiledning i praksis

Hovedområdet omfatter forståelse av god planlegging, organisering og hensiktsmessig metodevalg ved gjennomføring av turledelse og veiledning for grupper med ulike forutsetninger.

Kompetansemål

Turledelse og veiledning

Tur- og veilederrollen

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for grunnprinsippene for instruksjon, veiledning og ledelse
- gjøre rede for tur- og veilederrollen
- gjøre rede for grunnprinsippene i stedsbasert læring
- utarbeide og vurdere risiko- og sårbarhetsanalyser ved planlegging av turer
- utarbeide og vurdere kriseplaner og rutiner for oppfølging av ulykker på turer
- gjøre rede for forutsetninger for kommersialisering av friluftsliv
- drøfte problemstillinger knyttet til kommersialisering av friluftsliv

Turledelse og veiledning i praksis

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive, bruke og vurdere ulike metoder for begynneropplæring i valgt friluftslivsaktivitet
- planlegge, lede og vurdere en tur
- gjennomføre et stedsbasert undervisningsopplegg
- praktisere og vurdere turlederrollen under ulykkesøvelse
- gjennomføre og vurdere et friluftslivsarrangement, søke nødvendige tillatelser og økonomisk støtte samt lage et enkelt regnskap
- vurdere egen rolle som turleder og veileder

Vurdering

Turledelse og veiledning programfag

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Fag	Ordning
Turledelse og veiledning	Elevene skal ha en standpunktkarakter

Eksamen for elever

Fag	Ordning
Turledelse og veiledning	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

Eksamen for privatister

Fag	Ordning
Turledelse og veiledning	Det er ingen privatistordning

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringslova.

LÆREPLAN I FRILUFTSLIV RESSURS 1, 2 OG 3 - VALGFRITT PROGRAMFAG

Formål

Høsting i ulike former som jakt, fiske, fangst og sanking, har de lengste tradisjonslinjene i vår kultur. Gjennom friluftslivet føres denne aktiviteten videre både i tradisjonelle og nye former. En videreføring og utvikling av høstingstradisjonene gir grunnlag for en balansert ressursforvaltning, økonomisk utbytte og en forståelse for samspillet mellom natur og menneske og sammenhengene i naturen.

Friluftsliv ressurs skal utvikle basisferdighetene hos eleven knyttet til høsting av dyr, sopp og planter. Opplæringen skal fremme naturopplevelse, utfordringer, spenning, glede, mestring samt lysten og evnen til å ta med og formidle dette til andre. Gjennom faget skal eleven lære de juridiske og organisatoriske rammene som er lagt for disse aktivitetene. Elevene skal lære å forholde seg til tålegrenser knyttet til natur, kultur og sosiale forhold. Opplæringen skal fremme respekt og ansvarsfølelse for å ta vare på naturen. Det samme gjelder forholdet til den norske, samiske og andre kulturers høstingstradisjoner.

Naturopplevelse, bærekraftig utnyttelse og høsting av naturens ressurser er kjerneelementene i det høstingsbaserte friluftslivet. En kombinasjon av ferdighetsutvikling, teoretisk kunnskapsoppbygging og refleksjon skal bidra til å oppfylle formålet med det valgfrie programfaget.

Struktur

Programfaget er strukturert i fire hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Fag	Hovedområder		
Friluftsliv ressurs 1	Høstingsferdigheter	Naturkunnskap ressurs	Kulturkunnskap ressurs
Friluftsliv ressurs 2	Høstingsferdigheter	Naturkunnskap ressurs	Kulturkunnskap ressurs
Friluftsliv ressurs 3	Høstingsferdigheter	Naturkunnskap ressurs	Kulturkunnskap ressurs

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Friluftsliv ressurs 1: 140 årstimer
 Friluftsliv ressurs 2: 140 årstimer
 Friluftsliv ressurs 3: 140 årstimer

Hovedområder

Friluftsliv ressurs 1, 2 og 3

Høstingsferdigheter

Hovedområdet omfatter ferdigheter i høsting, konservering, tilberedning og bruk av naturressurser.

Naturkunnskap ressurs

Hovedområdet omfatter naturkunnskap, bevisstgjøring omkring bærekraftig bruk og ressursforvaltning.

Kulturkunnskap ressurs

Hovedområdet omfatter kunnskap om reguleringen og organiseringen av det høstingsbaserte friluftslivet. Videre omfattes erfaringer og kunnskap knyttet til historie- og kultur samt praktisk kulturutøvelse.

Kompetansemål

Friluftsliv ressurs 1

Høstingsferdigheter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vise ferdigheter i ulike høstingsformer
- bruke sentrale deler av begrepsapparatet knyttet til ulike høstingsformer
- gjøre rede for de grunnleggende prinsippene for konservering, tilberedning og annen ressursutnyttelse av arter som normalt høstes
- enkel konservering og tilberedning av høstede arter
- gjøre rede for bruken av vanlig utstyr knyttet til høsting
- Utføre enkelt vedlikehold på de redskapene som benyttes

Naturkunnskap ressurs

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjenkjenne og navngi vanlige arter av høstbare planter, dyr og sopp der eleven ferdes
- gjøre rede for økologien til vanlige høstbare arter

Kulturkunnskap ressurs

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for lover og regler knyttet til høsting
- drøfte forskjellige høstingsaktiviteter i lys av ulike juridiske, kulturelle, sosiale, etiske og etniske rammer

Friluftsliv ressurs 2

Høstingsferdigheter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- praktisere ferdigheter og vise målrettet bruk av terreng i ulike høstingsaktiviteter
- gjøre rede for og praktisere ulike former for konservering, tilberedning og annen ressursutnyttelse av aktuelle høstbare arter
- gjøre rede for og bruke utstyr knyttet til høsting, konservering og tilberedning
- lage enkelt utstyr og vedlikeholde utstyr som benyttes

Naturkunnskap ressurs

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive viktige biotiske og abiotiske faktorer som påvirker forekomsten av høstbare arter
- gjøre rede for økologiske tålegrenser for høsting av aktuelle arter

Kulturkunnskap ressurs

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for hvordan forvaltningen knyttet til høstbart vilt og fisk er bygd opp
- drøfte den historiske utviklingen i høstingen av aktuelle arter
- gjenkjenne og vise spor av historisk høsting i landskapet
- forklare navn knyttet til historisk høsting lokalt
- gjøre rede for sentrale trekk i lokal høstingskultur
- drøfte deltakelse i ulike høstingsformer i kjønns- og mangfoldsperspektiv

Friluftsliv ressurs 3

Høstingsferdigheter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- praktisere og vurdere ferdigheter i valgte høstingsaktiviteter
- planlegge, praktisere og vurdere ulike former for konservering, tilberedning og annen bruk knyttet til høstingsaktivitetene
- gjøre rede for utstyr knyttet til høstingsaktivitetene
- lage og vedlikeholde utstyr som benyttes til høstingsaktivitetene

Naturkunnskap ressurs

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte viktige biotiske og abiotiske faktorer som påvirker produksjon og utbredelse av sentrale arter lokalt i valgt høstingsaktivitet
- vurdere bestander og foreslå konkrete tiltak for å påvirke utbyttet av aktuelle høstbare arter lokalt
- utarbeide enkel driftsplan for en valgt høstbar art

Kulturkunnskap ressurs

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og vurdere mulighetene for økonomisk utnyttelse av valgte arter
- gjøre rede for og vurdere ulike konsekvenser av valgte høstings-, konserverings- og tilberedningsformer
- gjøre rede for den historiske utviklingen i valgt høstingsaktivitet
- drøfte framtidig utvikling i/av valgt høstingsaktivitet

Vurdering

Friluftsliv ressurs programfag

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Fag	Ordning
Friluftsliv ressurs 1	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Friluftsliv ressurs 2	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Friluftsliv ressurs 3	Elevene skal ha en standpunktkarakter

Eksamen for elever

Fag	Ordning
Friluftsliv ressurs 1	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt
Friluftsliv ressurs 2	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt
Friluftsliv ressurs 3	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

Eksamen for privatister

Fag	Ordning
Friluftsliv ressurs 1	Det er ingen privatistordning
Friluftsliv ressurs 2	Det er ingen privatistordning

Friluftsliv ressurs 3	Det er ingen privatistordning
-----------------------	-------------------------------

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringslova.

LÆREPLAN I FRILUFTSLIV - AKTIV VALGFRIE PROGRAMFAG

Formål

Naturen i Norge er en god ramme for utøvelse av mange typer prestasjonsrelaterte aktiviteter. Deler av friluftslivet har mange av de samme elementene som man finner i idretten, med ferdighetsutvikling, målrettet trening, skadeforbygging og sikkerhet. I tillegg står naturopplevelsen sentralt. Mange ungdommer søker mot slike aktiviteter. Dette er viktig i videreutviklingen av friluftslivet.

Opplæringen i *Friluftsliv - aktiv* skal fremme ferdigheter og kunnskap som kombinerer økte prestasjoner med sikker ferdsel i natur. Opplæringen skal fremme naturopplevelse, utfordring, prestasjonsforbedring, spenning, glede og mestring. Progresjon i ferdigheter vektlegges. Programfaget skal fremme elevens evne til å ta ansvar for seg selv og andre samt verdsette andres innsats.

All opplæring i friluftsliv skal bygge på de grunnleggende verdiene i det norske friluftslivet, med ikkemotorisert, naturvennlig ferdsel og respekt for bærekraftig bruk og sosiale tålegrenser.

Naturopplevelse er viktig i friluftsliv, og opplevelsesbasert læring er derfor sentralt. Praksis, refleksjonsnotater og vurdering av egen utvikling skal bidra til å oppfylle formålet med programfaget.

Struktur

Programfaget er strukturert i to og tre hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Fag	Hovedområder		
Friluftsliv aktiv 1	Basistrening aktiv	Ferdighetsutvikling aktiv	
Friluftsliv aktiv 2	Basistrening aktiv	Ferdighetsutvikling aktiv	
Friluftsliv aktiv 3	Basistrening aktiv	Ferdighetsutvikling aktiv	Veiledning aktiv

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Friluftsliv aktiv 1:	140 årstimer
Friluftsliv aktiv 2:	140 årstimer
Friluftsliv aktiv 3:	140 årstimer

Hovedområder

Friluftsliv aktiv 1, 2 og 3

Basistrening aktiv

Hovedområdet omfatter variert trening og utvikling av egenskaper som er viktige for prestasjonsutvikling og forebygging av skader.

Ferdighetsutvikling aktiv

Hovedområdet omfatter systematisk og målrettet trening av ferdigheter og tilegning av kunnskap som er sentrale for prestasjonsutvikling og sikker utøvelse av valgte aktiviteter.

Veiledning aktiv

Hovedområdet omfatter tilrettelegging, gjennomføring, ledelse og vurdering av arbeid med enkeltpersoner og ulike grupper, med vekt på sikker ferdsel.

Kompetansemål**Friluftsliv aktiv 1****Basistrening aktiv**

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre funksjonell bruk av basistrening med sikte på å forbedre forutsetningene for utvikling i valgte aktiviteter
- gjøre funksjonell bruk av skadeforebyggende trening knyttet til valgt sommer- og vinteraktivitet

Ferdighetsutvikling aktiv

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- øve inn sentrale ferdigheter og gjøre funksjonell bruk av disse i utøvelsen av minimum én sommer- og én vinteraktivitet
- gjøre rede for og gjøre funksjonell bruk av tiltak for reduksjon av risiko i utøvelsen av valgte aktiviteter
- gjøre funksjonell bruk av ferdigheter knyttet til redning knyttet til valgte aktiviteter
- gjøre rede for aktuelt lov- og regelverk knyttet til valgte aktiviteter
- gjøre rede den historiske utviklingen i valgte aktiviteter
- drøfte forholdet mellom egen aktivitet og miljøvennlig atferd, sosiale og kulturelle normer

Friluftsliv aktiv 2**Basistrening aktiv**

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- trene med sikte på å forbedre viktige basisferdigheter for prestasjonsutvikling i valgte aktiviteter
- trene med sikte på å forbedre basisferdigheter som er sentrale for skadeforebygging i valgte aktiviteter

Ferdighetsutvikling aktiv

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- trene med sikte på å forbedre ferdigheter i valgte aktiviteter og vise disse i praktisk utøvelse av valgte aktiviteter
- praktisere og begrunne tiltak for å redusere både objektive og subjektive farer knyttet til valgte aktiviteter
- vise ferdigheter i redning knyttet til valgte aktiviteter
- praktisere enkle reparasjoner på utstyr knyttet til valgte aktiviteter
- vurdere og drøfte tiltak for å redusere miljøbelastningen fra valgte aktiviteter
- Drøfte videre utvikling i valgte aktiviteter
- formidle valgt sommeraktivitet gjennom ord, tekst og bilder/film

Friluftsliv aktiv 3**Basistrening aktiv**

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- trene og vurdere basisferdigheter som er sentrale for prestasjonsutvikling i valgte aktiviteter
- trene med sikte på å forbedre og vurdere basisferdigheter som er sentrale for skadeforebygging i valgte aktiviteter

Ferdighetsutvikling aktiv

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- trene og utfordre ferdigheter som legger grunnlaget for et høyt prestasjonsnivå i utøvelse av valgte aktiviteter

- praktisere og vurdere tiltak for å redusere både objektive og subjektive farer knyttet til utøvelse av valgte aktiviteter
- påpeke konkrete valg for å redusere risiko knyttet til valgte aktiviteter i vanskelige eller ekstreme situasjoner
- planlegge, praktisere og vurdere redning i valgte aktiviteter
- reflektere over egen prestasjon og aktivitetsutøvelse
- praktisere større reparasjoner på utstyr knyttet til valgte aktiviteter

Veiledning aktiv

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, veilede og vurdere en tur med en gruppe i valgt aktivitet
- praktisere og vurdere sikker ferdsel og gjennomføre konkrete tiltak for trygg ferdsel og risikoforebygging for gruppa ut fra de forutsetningene den har
- lage veiledningsmateriell knyttet til valgte aktiviteter
- drøft valgte aktiviteter i en kulturell, sosial og etnisk sammenheng, samt i et mangfoldsperspektiv

Vurdering

Friluftsliv aktiv programfag

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Fag	Ordning
Friluftsliv aktiv 1	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Friluftsliv aktiv 2	Elevene skal ha en standpunktkarakter
Friluftsliv aktiv 3	Elevene skal ha en standpunktkarakter

Eksamen for elever

Fag	Ordning
Friluftsliv aktiv 1	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt
Friluftsliv aktiv 2	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt
Friluftsliv aktiv 3	Elevene kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

Eksamen for privatister

Fag	Ordning
Friluftsliv aktiv 1	Det er ingen privatistordning
Friluftsliv aktiv 2	Det er ingen privatistordning
Friluftsliv aktiv 3	Det er ingen privatistordning

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringslova.